

alakulnak a brigádok, tehát megvannak a kollektívák, lehetőség nyílik a brigádokkal való foglalkozásra is.

Az említett néhány példán látjuk, hogy sok könyvtárunk komoly munkát végzett a kormányprogram népszerűsítése érdekében. Látni kell azonban, hogy az új kormányprogram az életszínvonal emelésével a kulturális igények növekedését is maga után vonja. Nem egy megyei könyvtárunk új könyvtárai szervezésével készül ennek kielégítésére. Somogy megye területén pl. 50 új könyvtár nyílik ebben az évben.

A megnövekedett igények kielégítése már meglévő könyvtárainkban az állomány erőteljes gyarapítását is jelenti. A könyvtár az állomány gyarapításánál vegye jobban figyelembe a tömegek igényeit. Központi szerveink eddig meg lehetőséget adva az egyoldalúsággal a könyvtárak politikai nevelő funkcióját emelték ki. Háttérbe szorult a könyvtárak szerepe az általános műveltség terjesztése terén. A könyvtár pl. nemcsak akkor neveli a bányászokat, ha számukra csak bányászszakmájú szépirodalmat vagy bányászszakkönyveket ad, hanem akkor is, ha kezükbe adja a világirodalom nagy al-

kotásait vagy más értékes, szórakoztató szépirodalmat. Nem szabad megfeledkeznünk arról, hogy az olvasók a legtöbbször szórakozni is akarnak, mikor egy-egy könyvet kivesznek a könyvtárból.

Az olvasótábor további kiszélesítésének egyik feltétele az effajta irodalom nagyobb mérvű beszerzése. Jól tudják ezt könyvtárosaink. A sor most a könyvtáradáson van, mert könyvtárosaink panasza éppen az, hogy a magyar klasszikusok és a világirodalom klasszikusainak jórésze egyáltalában nem kapható.

A felvilágosító és népszerűsítő munkát könyvtárosaink közül igen sokan eddig úgy tekintették, mint rendes könyvtári munkájuktól eltérő, sőt annak rendes menetét gátló feladatot. Az új kormányprogrammal kapcsolatos munkát azonban sok könyvtárunk már nem »kampányfeladatként« végezte, hanem beépítette rendes könyvtári munkájába. Ez az a követendő út, amelyen a könyvtáraknak a további munkák során is haladniuk kell.

SALLAI ISTVÁN

az Országos Széchényi Könyvtár
helyettes vezetője.

„A magyar könyv“

Országos könyvkiállítás a Nemzeti Múzeumban

A könyvkiadás, a könyvterjesztők, a könyvtárosok és az olvasók közös ünnepeinek, az Ünnepi Könyvhétnek megnyitója volt október 3-án a Magyar Könyvkiállítás kaputárása a Nemzeti Múzeumban.

— Népünk olvasó, betűértő nép lett — mondotta megnyitó beszédében Darvas József népművelési miniszter, könyvkiadásunk és könyvtárhálózatunk fejlődését hangsúlyozva. — Egyre inkább birtokába veszi a szépség és a tudás betűbe öntött kincseit. A könyv a dolgozó tömegek mindennapi kenyere már, s nem ritka ünnepi eledel.

A dolgozók »mindennapi kenyere« a kiállításon

A múzeum márványtermének előcsarnokában idei könyvtermésünk legújabb példányait látjuk a félkörben el-

helyezett tárlók üveglapjai alatt. Magában a teremben, a bejáratnál szemben levő főfal központi felirata büszkén hirdeti, hogy az 1938. év 17,300.000 példányban megjelent 8152 kiadványával szemben 1952-ben 48,200.000 példányban 15,028 kiadványt adtak kiadóink az olvasó nép kezébe. A kiállítás e témáját részekre bontva, vitrinekben és tárlókban kiállított könyvek és feliratok illusztrálják díszes kivitelű fényképnagyítások között, amelyek felirataikkal együtt a kiállítás egy-egy részének tartalmára és jelentőségére figyelmeztetnek.

A tudományos kiadványok üveges szekrényei majdnem egész szélességében elfoglalják a főfalat. A Szikra-kiadványok kiállítási része a politikai és ideológiai irodalom óriási arányú terjedését szemlélteti számokban és különféle kivitelű kiadványokban. A marxizmus-leninizmus klasszikusainak művei a fel-

szabadulás óta ugyanis 218 kiadásban jelentek meg magyar nyelven, több mint 8 millió példányban. Marx műveiből 19 kiadás 420.000 példány, Engelséből 16 kiadás 477.000 példány, Marx—Engels műveiből 20 kiadás 400.000, Lenin műveiből 68 kiadás 2,426.000, Sztálin műveiből 81 kiadás 4,644.000 és a Lenin—Sztálin művekből 13 kiadás, 425.000 példány került a magyar olvasók kezébe. A vitrinek beszédes számaiból megtudjuk, hogy 8 év alatt a Szovjetunió és a népi demokráciák íróinak 964 műve jelent meg 13,750.000 példányban és a tőkés országok haladó íróitól 153 művet adott ki a Szikra 2,260.000 példányban.

A tudományos könyvkiadás másik szövetnehordozója az Akadémiai Könyvkiadó, mert amióta a Magyar Tudományos Akadémia a szocializmus szellemében megújodott, az akadémiai könyvkiadás tekintetében is nagy a változás és a fejlődés. Míg a múltban ugyanis, 1930-tól 1945-ig 159 könyvet adott ki a Tudományos Akadémia, addig az Akadémiai Könyvkiadó 1950 augusztustól 1952-ig 356 haladószellemű munka kiadásával gazdagította tudományos irodalmunkat. A kiállított művek

Az Ifjúsági Könyvkiadó vitrinje „A magyar könyv” kiállításon

hiteles képet adnak arról, hogy tudományos könyvkiadásunk mily sokféle tudományág tárgyköreiből írott művet hozott nyilvánosságra. Itt láthatjuk az általános műveltségi színvonal megteremtése érdekében életrehozott Művelt Nép Könyvkiadó vitrinjében a tudományos alapokra helyezett ismeretterjesztő kiadványok kiállítását, mely helyes változtatással jól szemlélteti a kiadó sokoldalú működését. A műveltségterjesztés e korszerű módjának helyességét bizonyítja, hogy demokráciánk e könyvkiadója 1951-ben 171-féle, 1952-ben pedig már 339-féle tudományos jellegű ismeretterjesztő művet adott ki, több mint másfél-millió példányban.

A tudományos munkák közt orvosi művek a múlt évben 1,000.242 példányban kerültek forgalomba. A magyar szakszervezetek munkájáról 1950—52-ben 172, a szovjet szakszervezetekről 91 kiadvány jelent meg.

A kiállítás egy másik, ugyancsak jól rendezett része az Országos Műszaki Könyvtár munkája. Grafikon szemlélteti a műszaki könyvkiadás fejlődését. A múltban negyedszázad alatt egyetlen műszaki szótár jelenhetett meg, de az is oly módon, hogy »műszaki szaknévsorral« együtt adták ki. A szótár minden címszónál »utalószámot« közölt a szaknévsorhoz. Ebben előre kifizetett hirdetések közölték a céget, amely a szótárban szereplő tárgyat stb. gyártja! Egy tudományos mű — Buzágh A.: »Kolloidok« — példánya bizonyítja, hogy szerzője itthon nem talált kiadóra — művét idegenben adták ki. Látunk e vitrinben több gépelt, jegyzet alakjában sokszorosított tudományos művet is, amely nyomás alá nem kerülhetett. Nem csoda! Az 1935-ben kiadott könyvek 9,8 százaléka vallási irodalom, 9 százaléka jogi és közigazgatási irodalom és csak 15 százaléka — mindössze 36 mű — volt műszaki irodalom. Ám ez is annyira drága és oly természetű volt, hogy nyilvánvalóan nem a dolgozók számára készült. Egy egész üveges szekrény szemlélteti új műszaki kiadványaink gazdagságát. 1952-ben 1872 műszaki, ipari és üzemgazdasági mű jelent meg 3,480.000 példányban.

A terem két oldalarkélyének tárlói tan-
könyvkiadásunk fejlődését szemléltetik.

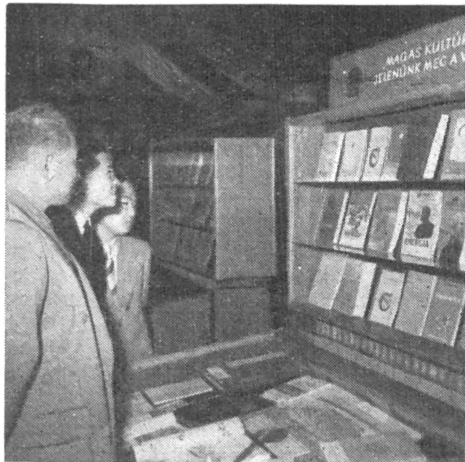
A szépirodalmi könyvkiadás haladását is hatalmas lendület jellemzi. Míg 1938-ban 1,500.000 könyv jelent meg —

sok szerző adta ki művét saját költségén! —, addig a Szépirodalmi Könyvkiadó 1952-ben 3,202.000 könyvet juttatott az új olvasók kezébe. A felszabadulás óta ezenkívül 934 orosz klasszikus és szovjet szépirodalmi, ifjúsági mű jelent meg magyar nyelven 7,920.000 példányban.

Amit nem mutat meg a kiállítás

»Az irodalmi munkának az egyetemes proletármunka részévé kell lennie« — olvassuk a lépcsőfeljárat falán Lenin figyelmeztetését. E jelmondat arra kötelezte a kiállítás rendezőit, hogy a szocializmus nagy tanítómestere szavainak értelmében tanulmányozzák és szemléltessék a magyar könyvkiadás fejlődését, a felszabadulás óta megtett útját. A kiállítás elrendezésében és felirataiban valóban ráeszmélteti a látogatót, hogy Népköztársaságunk könyvkiadása törekszik az irodalmat, haladóirányú művek kiadásával, az egyetemes proletármunka részévé tenni. A rendezés tehát elsősorban a fejlődést igyekezett szemléltetni a kiállított könyvek sokféleségével és — számadatokkal. Bátran mondhatjuk, hogy a kiállításon főként a számok uralkodnak és — irodalomról lévén szó — a minőségi fejlődés megmutatása az összehasonlítások és az erre irányuló feliratok híján, nem domborodik ki eléggé. Alig lelünk ilyenre, mint pl. az olcsó sorozatok kiállításán, ahol néhány múltbeli ponyvafüzet mellé új, olcsó irodalmi kiadványainkat helyezték el. Ez és hasonló más módszer egyéb tárlókban is rámutatható volna a minőségi fejlődésre.

»Ez a kiállítás nemcsak könyvkiadásunk hatalmas tükre akar lenni, hanem megpróbál rámutatni a javítandóira is« — mondotta megnyitóbeszédében a népművelési miniszter. Ennek azonban alig leltük nyomát a kiállításon. Nem a kiállításból, hanem a miniszter beszédéből értesültünk arról, ami javításra szorul. Megnyugtató azonban — az olvasók és a

Iróink idegennyelven megjelent művei a kiállításon

könyvtárosok számára egyaránt —, a miniszter elvtárs megígérte orvoslás: »A jövő esztendőre már úgy tervezzük, hogy változtatunk az arányokon a szépirodalom és azon belül is elsősorban a klasszikus és az ifjúsági irodalom javára... megindítjuk az Olcsó Könyvtár-sorozatot, amely néhány forintos áron, nagy példányszámban hozzáférhetővé tesz sok művet minél szélesebb rétegek számára...«

Az országos kiállítás azonban nem feledezett meg a magyar könyvkiadás, a nyomdászat és a könyvkötészet történetéről, hagyományairól. A »Szép magyar könyv« tárlóban az Országos Széchényi Könyvtár állította ki a nemzeti könyvkincsek egy részét. E kéziratok és nyomtatott ritkaságok egykor fejedelmek és főurak számára készültek — a mellettük kiállított, mai díszművek már felszabadult népünk gyönyörködtetését és művelődését szolgálják. Egy pillantás, mely átfogja a magyar művelődés történetét, hogy bizalommal töltsön el bennünket népünk fejlődése, fölemelkedése iránt.

TAMÁS ERNŐ